

# การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก\*

วาสนา นัยพัฒน์ RN, Ph.D.\*\*

## บทคัดย่อ

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ ที่ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศ นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 เป็นวัยรุ่นที่มีความคิดสร้างสรรค์มากน้อยแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อม การเข้าอยู่ในระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร อาจมีผลต่อระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลโดยเฉพาะในช่วง 1 เดือนแรกของการปรับตัว การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบติดตามไปข้างหน้า (prospective study) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 อย่างง่าย จำนวน 80 คน ตามสูตรคำนวณของ Yamane ให้ตอบแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .95 เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 77 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านความอยากรู้อยากเห็น (2) ด้านจินตนาการประสานความคิด (3) ด้านการแก้ปัญหา และ (4) ด้านความมุ่งมั่นพยายาม ในวันแรก และ 1 เดือนต่อมาหลังจากเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร และให้นักเรียนพยาบาลเขียนบรรยายความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะอย่างอิสระต่อระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและ สถิติอ้างอิง pair t-test

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนเข้าสู่ระบบหอพัก นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และหลังจาก 1 เดือน นักเรียนพยาบาลมีความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านสูงกว่าก่อนเข้าสู่ระบบหอพัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .001, .05, .05 และ .001 ตามลำดับ โดยด้านที่เพิ่มขึ้นสูงที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ ด้านความมุ่งมั่น พยายาม ( $M=3.81$ ,  $SD=.40$ ) แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีบางข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่น “เมื่อเกิดข้อสงสัยฉันจะต้องหาคำตอบให้กับข้อสงสัยโดยไม่ปล่อยให้ผ่านไป” และ “ฉันต้องเห็นข้อพิสูจน์ว่าเป็นเหตุเป็นผลก่อนที่จะเชื่อคำบอกเล่าของใคร”

โดยสรุปนักเรียนพยาบาลมีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านสูงขึ้นในห้วง 1 เดือนแรกของการเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบดังกล่าวได้รับการพัฒนามาตามลำดับที่มุ่งสู่การใช้เหตุและผลมาอธิบายการกระทำ และมีการปลูกฝังวินัยและธรรมเนียมปฏิบัติที่ส่งเสริมแนวคิดเชิงบวกที่นำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามมีบางข้อที่ลดลง จึงควรมีการศึกษาต่อไปเพื่อค้นหาองค์ความรู้เชิงประจักษ์และสามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถาบันการศึกษาพยาบาลอื่นๆ ที่สนใจที่อาจนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถาบันต่อไป

**คำสำคัญ :** ความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนพยาบาล ระบบหอพัก การฝึกระเบียบวินัยทางทหาร

\* ได้รับทุนวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และผลงานวิจัยนี้ได้นำเสนอในการประชุมวิชาการ นานาชาติ 21<sup>st</sup> Annual Asia Pacific Military Medicine Conference (APMMC ครั้งที่ 21) ณ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ในวันที่ 2 – 6 พฤษภาคม 2554

\*\* รองหัวหน้าภาคและอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

# The Comparison of Creative Thinking of Freshmen Nursing Students Before and After Enrolling into the Dormitory System under Military Discipline, The Royal Thai Army Nursing College

Wassana Naiyapatana RN, PhD\*

## Abstract

Creative thinking is one of the most important abilities of human's brain that can help increasing the societal and national development. Adolescent freshman nursing students' creative thinking levels are varying depending on personal factors, and different environment. The system may have an impact on the freshman students' creative thinking during the very first weeks that they deal with the lives' changes in particular. This study was a prospective study that aimed to explore the creative thinking of freshman nursing students, and compare the creative thinking one month before and after enrolling to the dormitory system under military discipline. The data were collected from eighty simply randomly selected samples based on Yamane sampling method. The instrument used in this research was the five rating-scales questionnaire from the Department of Mental Health, Ministry of Public Health, with its reliability of .95, including 77 items within 4 parts as follows: 1) curiosity, 2) imagination, 3) problem solving, and 4) endeavor. The data were collected on the first day of stay and one month after enrolling to stay in the college dormitories. The informants were also asked to freely write their own opinions and recommendations toward the system. The data were analyzed by means of the descriptive statistical method and a pair *t*-test.

The findings showed that the freshman students had moderate levels of creative thinking in each and overall aspects of study on the first day of stay while, the overall and each part of creative thinking scores after one month of stay in the dormitory was statistically higher at the significant levels of .001, .001, .05, .05 and .001, respectively. The part that showed highest increasing score was endeavor part with its mean score in the high level ( $M=3.81$ ,  $SD=.40$ ). However, when considering individual item, it was found that some items showed significantly decreasing score, for instance, *"when feeling suspicious, I must find out the answer without letting it goes"* and *"I must prove its rationale before believing in one's telling"*

It was concluded that freshmen nursing students had higher creative thinking level in overall and each part of aspects after one month of stay in the dormitory. This may be because the system has periodically been developed with the aim to focus on logical conducts. It has cultivated disciplines that well support students' positive thinking leading students' creative ability. However, there were decreasing scores of some items. Therefore, the further study is needed to elaborately discover more about the effect of the dormitory system on the students' thinking ability and the research findings should be learned and shared with other nursing institutions who may interested in its implication suitable for each individual circumstance.

**Keywords :** creativity, nursing students, dormitory system, military discipline.

---

\* funded by The Royal Thai Army Nursing College, this study was presented at 21<sup>st</sup> Annual Asia Pacific Military Medicine Conference (21<sup>st</sup> APMMC) , Sydney, Australia May 2-6, 2011

\*\* Deputy Chief and Nursing Lecturer at the RTANC

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ เป็นกระบวนการคิดต่างๆ เช่น คิดริเริ่ม คิดแปลกใหม่ คิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ของสิ่งที่แตกต่างกัน คิดหลากหลาย คิดนอกกรอบ และคิดต่อยอด เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคล ที่ช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ฉันทนา ภาคบังกช<sup>1</sup> กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ย่อมจะนำไปสู่ชีวิตที่มีคุณภาพ มีความหมาย สามารถพัฒนางานให้เจริญก้าวหน้า ยิ่งยี่ มีชีวิตที่ดั่งใจและมีความสุข วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกเป็นสถาบันการศึกษา สังกัดกรมแพทยทหารบก ทำหน้าที่เป็นหน่วยสนับสนุนการช่วยรบ ดังนั้นความเข้มแข็งอดทน ความสง่างาม และความมีระเบียบวินัย เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ เพื่อให้การพยาบาลเหล่าทหารหาญ ได้ทั้งในยามสงบและยามศึกสงคราม ดังนั้นผู้ที่เข้ามาเป็นนักเรียนพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกจะต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม คือมีคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต เพื่อรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการปรับตัวจากสภาพความเป็นพลเรือนเข้าสู่กฎระเบียบของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกที่มีการฝึกวิชาทหาร มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ได้แก่ ระเบียบการอยู่หอพัก ระเบียบการแต่งกาย ระเบียบการเยี่ยมญาติ และธรรมเนียมปฏิบัติ เช่น ระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง อีกทั้งนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา<sup>2</sup> วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกได้คัดเลือกนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดย

คัดสรรจากคะแนนสอบข้อเขียน การสัมภาษณ์ การทดสอบทางจิตวิทยา และการตรวจร่างกายจำนวน 100 นาย นักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกทุกคนจะอยู่ในสภาพ “นักเรียนใหม่” ที่ต้องเข้าสู่ระบบหอพักและการฝึกระเบียบวินัยทางทหาร โดยมีนักเรียนปกครองและรุ่นพี่ที่คอยดูแล ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของอาจารย์ฝ่ายปกครอง ระบบหอพักและการฝึกระเบียบวินัยทางทหารนั้นจะเป็นระบบที่เข้มงวด นอกเหนือจากเวลาเรียนแล้ว นักเรียนใหม่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ตามที่รุ่นพี่กำหนดไว้ล่วงหน้าในแต่ละวัน และต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติของหอพัก ซึ่งรุ่นพี่แต่ละคนจะมีจิตวิทยาในการฝึกรุ่นน้องที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนใหม่จดจำและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะในช่วง 1 เดือนแรก เป็นช่วงของการปรับตัวที่สำคัญ อย่างไรก็ตามท่ามกลางความเข้มงวดนั้นยังมีระบบพี่รหัส (พี่เถา) ที่นักเรียนใหม่แต่ละคนจะได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากรุ่นพี่ที่ได้รับมอบหมายเป็นพี่รหัส ทำให้นักเรียนรู้สึกมีความอบอุ่นมากขึ้น การเข้าสู่ระบบดังกล่าวอาจทำให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและมีโอกาสริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆ ไม่มากนัก และมีความเครียดจากการปรับตัว หากนักเรียนมีการปรับตัวได้ดีก็อาจไม่มีผลกระทบ ต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาล จากการศึกษาของ สุภาวดี ศิริสำราญ<sup>2</sup> พบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความเครียดในระดับปานกลาง ด้านธรรมเนียมปฏิบัติ และการได้รับการอบรมกฎระเบียบในวิทยาลัย จากนักเรียนปกครองมากที่สุด วิธีการเผชิญความเครียดของนักเรียนพยาบาล คือการลดความหวังและตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้จริง การมีความหวังว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้น คิดว่าตนเองได้รับผลประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ตนเอง เข้มแข็งขึ้นมากที่สุด

ด้วยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกต้องการพัฒนาระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร ให้ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนพยาบาล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ว่านักเรียนพยาบาล จะได้รับผลอย่างไรจากการเข้ามาอยู่ในระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร โดยเฉพาะในช่วง 1 เดือนแรกของการปรับตัว

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารเป็นระยะเวลา 1 เดือน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารเป็นระยะเวลา 1 เดือน

### สมมติฐาน

ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารแตกต่างกัน

### นิยามศัพท์

**ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร** หมายถึง การที่นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ได้ย้ายเข้าอยู่ในหอพัก มีการปรับการใช้ชีวิตจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาสู่ชีวิตนักเรียนพยาบาลที่ต้องอยู่หอพักแบบนักเรียนประจำ โดยในช่วง 1 เดือนแรกยังไม่สามารถกลับบ้านได้ อยู่ภายใต้กฎระเบียบต่างๆ ได้รับการฝึกระเบียบวินัยจากรุ่นพี่ ฝึกแถวทหารจากครูฝึก ฝึกความอดทน การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบในหน้าที่ และมีการสัมมนากระวะ มีระบบอาวุโสให้ความ

เคารพรุ่นพี่ มีการรับน้องอย่างอบอุ่น มีระบบพี่รหัส (พี่เถา) น้องเถา ที่ดูแลทุกข์สุขกันอย่างใกล้ชิด และมีการเรียนวิชากระบวนการคิดในชั้นปีแรก เพื่อให้ให้นักเรียนพยาบาลมีการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้หลักเหตุและผลในการคิด เป็นต้น

**ความคิดสร้างสรรค์** หมายถึง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่แสดงออก ถึงความสามารถทางสมองอย่างหนึ่งที่เน้นกระบวนการคิด เช่น คิดริเริ่มแปลกใหม่ คิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ของสิ่งที่แตกต่างกัน คิดหลากหลาย คิดนอกกรอบ และคิดต่อยอด มีการแสดงออกในลักษณะเป็นคนช่างสังเกต อยากรู้อยากเห็น มองโลกในแง่ดี มีจินตนาการ และหาทางแก้ปัญหาได้หลากหลายรูปแบบ เมื่อคิดแล้วจะมีการลงมือกระทำ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นประโยชน์ ให้ผลเชิงบวก รวมทั้งมีพลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ เสริมความสุขและสนุกที่จะได้คิด โดยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1 **ด้านความอยากรู้อยากเห็น** หมายถึง มีแรงจูงใจที่จะรู้ สนใจใฝ่รู้เรื่องแปลกๆ ใหม่ๆ แรงจูงใจจะนำไปสู่การตั้งสมมุติเพาะความรู้ ช่างสงสัยใคร่รู้ ชอบคิดตั้งคำถาม

1.2 **ด้านจินตนาการประสานความคิด** หมายถึง จินตนาการโดยใช้ความเป็นเหตุเป็นผลในการคิดเพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

1.3 **ด้านชอบแก้ปัญหา** หมายถึง ชอบคิดถึงความสมเหตุสมผล มองปัญหาเป็นเรื่องสนุกท้าทาย

1.4 **ด้านความมุ่งมั่นพยายาม** หมายถึง ทำอะไรอย่างต่อเนื่อง มุ่งมั่นกับงานโดยไม่ได้อิดถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่หยุดอยู่ที่ผลสำเร็จปัจจุบัน แต่จะคิดต่อยอดไปเรื่อยๆ และทำอย่างสม่ำเสมอ

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการการศึกษาติดตามไปข้างหน้า Prospective study ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุมัติโครงการผ่านคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก
2. ทดลองใช้แบบประเมินกับนักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน คำนวณค่าความเที่ยงได้เท่ากับ .95
3. นำแบบประเมินให้นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 1 ทำในวันแรกที่เข้าหอพัก
4. นักเรียนพยาบาลเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร
5. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง 1 เดือนต่อมา และให้เขียนบรรยายความคิดเห็นต่อระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร และให้ข้อเสนอแนะอย่างอิสระในแบบบันทึก
6. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานผลการวิจัย

## ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 46 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 100 คน ผู้วิจัยเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย (จับฉลากเลขที่) จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane<sup>3</sup> ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{100}{1 + 100(0.05)^2} = 80 \text{ คน}$$

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลที่ครอบคลุมข้อมูลปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ภูมิลำเนา อายุ เพศ ทูน คะแนนเฉลี่ยสะสม อาชีพของบิดา

มารดา รายได้ สถานะรายได้ และเหตุผลที่เข้าเรียนในวิชาชีพพยาบาล จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์ มาตรฐานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข<sup>4</sup> เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวนทั้งหมด 77 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความอยากรู้อยากเห็น ตั้งแต่ข้อ 1 - 18
  2. ด้านจินตนาการประสานความคิด ตั้งแต่ข้อ 19 - 37
  3. ด้านการแก้ปัญหา ตั้งแต่ข้อ 38 - 49
  4. ด้านความมุ่งมั่นพยายาม ตั้งแต่ข้อ 50 - 77
- มีข้อความทางบวก 70 ข้อ และข้อความทางลบ 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 16, 46, 48, 58, 60, 61, 63

ส่วนที่ 3 แบบบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ต่อการอยู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร จำนวน 4 ข้อ

การแปลผล แปลผลเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับต่ำ

## การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล คำนวณค่าความถี่ ร้อยละ คะแนนความคิดสร้างสรรค์คำนวณด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยการทดสอบค่าที (pair t-test)

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลต่อระบบหอพักซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

### การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนพยาบาลได้รับการชี้แจงจากผู้วิจัยเกี่ยวกับ รายละเอียดวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย พร้อมทั้งถามความสมัครใจของนักเรียนพยาบาลทุกคนใน

การเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ ทั้งนี้การปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลกระทบใดๆ และข้อมูล ที่ได้เก็บไว้เป็นความลับไม่ส่งผลเสียหาใด ๆ แต่จะเป็นประโยชน์ทำให้ทราบระดับความคิดสร้างสรรค์ และนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

### ผลการวิจัย

#### ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=80)

|                                       | ปัจจัยส่วนบุคคล                | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|---------------------------------------|--------------------------------|------------|--------|
| ภูมิภาค                               | กรุงเทพฯ                       | 6          | 7.5    |
|                                       | ภาคกลาง                        | 14         | 17.5   |
|                                       | ภาคเหนือ                       | 24         | 30.0   |
|                                       | ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ          | 19         | 23.8   |
|                                       | ภาคใต้                         | 8          | 10.0   |
|                                       | ภาคตะวันตก                     | 5          | 6.25   |
|                                       | ตะวันออก                       | 4          | 5.0    |
| อายุ (ปี)                             | ต่ำกว่า 20 ปี                  | 80         | 100.0  |
| เพศ                                   | ชาย                            | 4          | 5.0    |
|                                       | หญิง                           | 76         | 95.0   |
| ทุน                                   | กองทัพบก                       | 17         | 21.3   |
|                                       | ส่วนตัว                        | 63         | 78.8   |
| คะแนนเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย | 2.51-3.00                      | 2          | 2.5    |
|                                       | 3.01-3.50                      | 27         | 33.8   |
|                                       | 3.51-4.00                      | 51         | 63.8   |
| อาชีพบิดา/มารดา                       | รับจ้าง                        | 13         | 16.3   |
|                                       | รับราชการ                      | 44         | 55.0   |
|                                       | ค้าขาย หรือกิจการธุรกิจส่วนตัว | 6          | 7.5    |
|                                       | เกษตรกร ทำสวน ทำไร่            | 16         | 20.0   |
|                                       | ไม่ได้ประกอบอาชีพ              | 1          | 1.3    |

| ปัจจัยส่วนบุคคล                                       | จำนวน (คน) | ร้อยละ |
|-------------------------------------------------------|------------|--------|
| รายได้ของครอบครัวต่อเดือน                             |            |        |
| ต่ำกว่า 10,000 บาท                                    | 13         | 16.3   |
| 10,001-20,000 บาท                                     | 25         | 31.3   |
| 20,001-30,000 บาท                                     | 20         | 25.0   |
| 30,001-40,000 บาท                                     | 13         | 16.3   |
| มากกว่า 40,000 บาท                                    | 9          | 11.3   |
| สถานะรายได้ของครอบครัว                                |            |        |
| มีหนี้สิน                                             | 32         | 40.0   |
| ชัดเจนไม่มีหนี้สิน                                    | 4          | 5.0    |
| พอเพียงปานกลาง                                        | 42         | 52.5   |
| พอเพียงในระดับมาก                                     | 2          | 2.5    |
| เหตุผลที่ตัดสินใจเรียนพยาบาล                          |            |        |
| ชอบในวิชาชีพ เพราะเป็นวิชาชีพที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ | 44         | 55.0   |
| พ่อแม่ ต้องการให้เรียน                                | 9          | 11.3   |
| จบแล้วมีงานทำ                                         | 26         | 32.5   |
| สอบที่ใดไม่ติด จึงเลือกเรียนที่นี่                    | 1          | 1.3    |
| รวม                                                   | 80         | 100.0  |

## ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 โดยรวมและรายด้าน

| ความคิดสร้างสรรค์ (n=80)      | ก่อน |     | แปล     | หลัง |     | แปล     | t       |
|-------------------------------|------|-----|---------|------|-----|---------|---------|
|                               | M    | SD  |         | M    | SD  |         |         |
| 1. ด้านความอยากรู้อยากเห็น    | 3.30 | .41 | ปานกลาง | 3.48 | .34 | ปานกลาง | 4.03*** |
| 2. ด้านจินตนาการประสานความคิด | 3.21 | .50 | ปานกลาง | 3.33 | .45 | ปานกลาง | 2.29*   |
| 3. ด้านชอบแก้ปัญหา            | 3.51 | .57 | ปานกลาง | 3.65 | .38 | ปานกลาง | 2.13*   |
| 4. ด้านความมุ่งมั่นพยายาม     | 3.60 | .59 | ปานกลาง | 3.81 | .40 | สูง     | 3.69*** |
| รวม                           | 3.40 | .43 | ปานกลาง | 3.57 | .33 | ปานกลาง | 3.70*** |

\*  $p < .05$ , \*\*\*  $p < .001$

ก่อนเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่สูงที่สุด คือด้านความมุ่งมั่นพยายาม ( $M = 3.60$ ,  $SD = .59$ ) รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหา ( $M = 3.51$ ,  $SD = .57$ ) และต่ำที่สุด คือ ด้านจินตนาการประสานความคิด ( $M = 3.21$ ,  $SD = .50$ )

หลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เฉพาะด้านความมุ่งมั่นพยายาม ( $M = 3.81$ ,  $SD = .40$ ) อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหา ( $M = 3.65$ ,  $SD = .38$ ) และต่ำที่สุด คือ ด้านจินตนาการประสานความคิด ( $M = 3.33$ ,  $SD = .45$ )



หลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าสู่ระบบหอพักฯ ทุกด้านอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .001, .05, .05 และ .001 ตามลำดับ โดยด้านที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ ด้านความมุ่งมั่นพยายาม ( $M=3.81$ ,  $SD=.40$ )

**ตารางที่ 3** เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 รายข้อเฉพาะข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

| ความคิดสร้างสรรค์ (n=80)                                                   | ก่อน |      | แปล<br>ความหมาย | หลัง |     | แปล<br>ความหมาย | t        |
|----------------------------------------------------------------------------|------|------|-----------------|------|-----|-----------------|----------|
|                                                                            | M    | SD   |                 | M    | SD  |                 |          |
| ด้านความอยากรู้อยากเห็น                                                    |      |      |                 |      |     |                 |          |
| 14. เมื่อเกิดข้อสงสัยฉันจะต้องหาคำตอบให้กับข้อสงสัยโดยไม่ปล่อยให้ผ่านเลยไป | 3.34 | .73  | ปานกลาง         | 3.30 | .75 | ปานกลาง         | -.382**  |
| ด้านจินตนาการประสานความคิด                                                 |      |      |                 |      |     |                 |          |
| 21. ฉันต้องเห็นข้อพิสูจน์ว่าเป็นเหตุเป็นผลก่อนที่จะเชื่อคำบอกเล่าของใคร    | 3.57 | .90  | ปานกลาง         | 3.45 | .81 | ปานกลาง         | -1.149** |
| 26. ฉันชอบคิดต่อยอด ขยายกว้างออกไปเรื่อยๆ                                  | 3.32 | .81  | ปานกลาง         | 3.27 | .78 | ปานกลาง         | -.476**  |
| 35. เวลาพูดคุยกัน ฉันมักคิดหักมุม เพื่อความสนุกสนานบ้าง                    | 3.63 | 1.11 | ปานกลาง         | 3.51 | .86 | ปานกลาง         | -.903**  |
| ด้านความมุ่งมั่นพยายาม                                                     |      |      |                 |      |     |                 |          |
| 63. ฉันเข้มงวดกับการทำงานตามแผนที่ตนกำหนด                                  | 2.49 | .89  | ปานกลาง         | 2.37 | .99 | ปานกลาง         | -.953*   |
| รวม                                                                        | 3.27 | .46  | ปานกลาง         | 3.18 | .38 | ปานกลาง         | -1.74    |

\*  $p < .05$ , \*\*  $p < .01$

เมื่อเปรียบเทียบรายข้อ พบว่า มีข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 5 ข้อ คือ ด้านความอยากรู้อยากเห็น 1 ข้อ ได้แก่ “เมื่อเกิดข้อสงสัยฉันจะต้องหาคำตอบ ให้กับข้อสงสัยโดยไม่ปล่อยให้ผ่านไป” ( $M=3.30$ ,  $SD=.75$ ) ด้านจินตนาการประสานความคิด 3 ข้อ ได้แก่ “ฉันต้องเห็นข้อพิสูจน์ว่าเป็นเหตุเป็นผลก่อนที่จะเชื่อคำบอกเล่าของใคร” ( $M=3.45$ ,  $SD=.81$ ) “ฉันชอบคิดต่อยอดขยายกว้างออกไปเรื่อยๆ” ( $M=3.27$ ,  $SD=.78$ ) และ “เวลาพูดคุยกัน ฉันมักคิดหักมุมเพื่อความสนุกสนานบ้าง” ( $M=3.51$ ,  $SD=.86$ ) และ ด้านความมุ่งมั่นพยายาม 1 ข้อ ได้แก่ “ฉันเข้มงวดกับการทำงานตามแผนที่ตนกำหนด” ( $M=2.37$ ,  $SD=.99$ )

### ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ต่อระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร

จากการวิเคราะห์เนื้อหาการเขียนบรรยายความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ต่อระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร พบว่ามี 3 ประเด็นหลักดังนี้

**1. การจัดสรรเวลาส่วนตัว** นักเรียนพยาบาลมีความคิดเห็นว่าภายใต้ระบบหอพักที่มีการฝึกระเบียบวินัยทางทหาร นักเรียนมีเวลาว่างส่วนตัวน้อยลงมาก ส่วนใหญ่กิจกรรมในชีวิตประจำวันจะกำหนดโดยรุ่นพี่ หลังจากเวลาเรียนปกติตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น. จึงมีความคิดเห็นว่าการมีการจัดสรรเวลา ให้นักเรียนได้มีโอกาส



ทบทวนบทเรียน และติดตามข่าวสารภายนอก อ่านหนังสือพิมพ์ที่ห่อปก เพื่อเปิดโลกทัศน์และคิดจินตนาการมากขึ้น

**2. ความเหมาะสมของการฝึกที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสุขภาพ** นักเรียนพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการฝึกที่มากเกินไป เช่น การวิ่งในเวลาเช้าทุกวันก่อนการเรียน จะทำให้นักเรียนง่วงในเวลาเรียน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการทำงาน เข้าใจกับเนื้อหาการเรียน และผลการเรียน วิธีการทำโทษผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบ ควรเลือกใช้วิธีส่งเสริมการออกกำลังกายที่เหมาะสม เช่น เปลี่ยนจากการลุกนั่งมาเป็นการ sit up แทน นอกจากนี้ยังระบุว่าควรมีการทบทวนระเบียบแถว อาวุธศึกษา และแบบธรรมเนียมทหารให้กับนักเรียนพยาบาลทุกชั้นปีอย่างต่อเนื่อง

**3. การส่งเสริมการทำกิจกรรมนอกสถานที่ร่วมกันกับรุ่นพี่** นักเรียนพยาบาลมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริม การทำกิจกรรมนอกสถานที่ ร่วมกับรุ่นพี่ เพื่อทำประโยชน์เพื่อสาธารณชน และเชื่อมความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้น

### การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า หลังเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์โดยรวม และรายด้านสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าสู่ระบบหอพักฯ ทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารนั้น เป็นระบบที่เน้นการฝึกให้บุคคลมีลักษณะของการเป็นผู้นำ มีความคิดเป็นของตนเอง และกล้าคิดกล้าแสดงออก สามารถที่จะคุมคนหมู่มากให้อยู่ในระเบียบวินัยได้ สอดคล้อง กับ Crutheheld<sup>7</sup> ที่กล่าวว่า การไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขอบคล้อยตามความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอๆ มักเป็นลักษณะของคนที่มี

ความคิดสร้างสรรค์ต่ำ อย่างไรก็ตามระบบดังกล่าวไม่มีผลทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาล ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่นักเรียนพยาบาล สามารถปรับตัวได้ดีสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภวดีและคณะ<sup>2</sup> ที่พบว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี และ Lazarus และ Folkman<sup>6</sup> ที่กล่าวถึงความเครียดกับการปรับตัวมีความเกี่ยวเนื่องกัน และจากการสัมภาษณ์นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1<sup>7</sup> พบว่า ส่วนใหญ่อดัดอดในระยะต้นและปรับตัวได้ในที่สุด โดยให้เหตุผลว่า “ได้เตรียมใจไว้แล้ว ทำให้ง่ายต่อการปรับตัว คิดในทางบวกว่าการมีระเบียบวินัยเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เราแตกต่างจากผู้อื่น” “ระบบทหารสอนให้เราเข้มแข็ง เสียสละ อดทน เคารพผู้อาวุโส มีน้ำใจต่อผู้อื่น เห็นแก่ส่วนร่วม และช่วยเหลือผู้อื่น” ดังที่อริย์ พันธมณี<sup>8</sup> กล่าวว่า ผู้มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะไม่ยึดถือความคิดที่เป็นความจำเจและเคยชินเป็นนิสัย ในทางตรงกันข้ามจะมีความสามารถปรับสภาพความคิดให้ทันเหตุการณ์และปัญหาใหม่ๆ อยู่เสมอ ไม่ยึดถือกฎเกณฑ์ทางความคิด ที่แน่นอนตายตัว เข้าใจความแตกต่างและเงื่อนไข ในการแก้ปัญหาเฉพาะอย่างได้กว้างขวาง

นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด และมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง คือ ด้านความมุ่งมั่นพยายาม จากการศึกษาของ Albrano<sup>9</sup> ที่ได้ทำการทดลองฝึกความคิดสร้างสรรค์ภายใต้สมมติฐานความคิดสร้างสรรค์ประกอบทักษะทางสมอง 4 ประการในทหารสังกัดหน่วยสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Paul Torrance<sup>12</sup> พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนันทกา บินตาสี<sup>10</sup> ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ เมื่อมีการจัด

การเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบหลากหลาย ที่มีผลต่อการพัฒนาสมองพร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทาง ทหารนั้นเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการเรียนรู้ การฝึกการใช้กระบวนการคิด ฝึกความอดทน มุ่งมั่นในการทำงาน และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เนื่องจากนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 เป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง อาทิเช่น การเรียนควบคู่ไปกับการฝึกระเบียบวินัยทางทหาร การปรับตัวต่อระบบหอพัก นอกจากนี้ยังมีการจัดการเรียนการสอนในวิชากระบวนการคิด ซึ่งเน้นการสอนให้นักเรียน สามารถคิดอย่างเป็นระบบ แบบแผน และคิดเชิงบวก และจากการข้อมูลการสัมภาษณ์ลักษณะ คนไทยที่มีความคิดสร้างสรรค์<sup>11</sup> พบว่า ผู้มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความมุ่งมั่นพยายามสูง ไม่ท้อถอยง่าย เมื่อทำในสิ่งที่สนใจจะทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้รับความผิดหวังได้ดี มองงานยากเป็นเรื่องท้าทาย สนใจทำในสิ่งที่ไม่มีใครทำ ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1<sup>17</sup> ที่กล่าวว่า “เมื่อปรับตัวได้ก็จะมีรู้สึกสนุก และมีความสุข พร้อมที่จะเรียนรู้ เรียนกระบวนการคิดสอนให้คิดบวก และจะไม่ท้อถอย”

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบรายข้อ พบว่า มี 4 ข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ “เมื่อเกิดข้อสงสัยฉันจะต้องหาคำตอบ ให้กับข้อสงสัยโดยไม่ปล่อยให้ผ่านไป” ( $M=3.30$ ,  $SD=.75$ ) ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษาส่วนมากพบว่า ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นอุปสรรคและกีดกันการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน Paul Torrance<sup>12</sup> พบว่าครูและนักเรียน มีความเข้าใจ ไม่ตรงกันในคุณลักษณะของความสามารถในการสร้างสรรค์ Suchman<sup>13</sup> ได้ตรวจพบว่า นักเรียนขาดอำนาจ

ในการคิด และตัดสินใจโดยตนเอง เพราะระบบการเผด็จการเบ็ดเสร็จและใช้อำนาจของครู พ่อแม่ และการอาศัยเรียนจากตำราเรียนเก่าๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า อุปสรรคหนึ่งของการมีความคิดสร้างสรรค์ คือบรรยากาศในสถานศึกษา ในหลายๆ ข้อคำถามจะพบว่าระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารนั้น ส่งผลให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เชื่อว่าเพราะระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารทำให้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 คิดอย่างเป็นระบบและปรับตัวต่อความเครียดได้ด้วยระบบเพื่อนและพี่รหัส แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น อาจทำให้ละเลย ต่อการคิด หาคำตอบในเรื่องที่สงสัย เพราะอาจด้วยปัจจัยข้อจำกัดทางด้านเวลา และแบบแผนการดำเนินชีวิต โดยนักเรียนใหม่จะต้องได้รับการอบรมอย่างเคร่งครัดมากกว่านักเรียนชั้นปีอื่นๆ โดยการอบรมของนักเรียนปกครองจะมีสัปดาห์ละ 5 ครั้ง คือ วันอาทิตย์ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี เวลา 17.00-18.00 น. และต้องตื่นแต่เช้า เพื่อรวมพลวิ่งตอนเช้าเวลา 05.20 น. ในวันจันทร์-วันศุกร์ ต้องรับประทานอาหารพร้อมกันในเวลาที่กำหนด และมีการกำหนดเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Study) เวลา 20.00-21.00 น. ซึ่งถูกกำหนดไว้เป็นเวลาเดียวกันซึ่งจะมีนักเรียนปกครองมาตรวจเป็นระยะๆ และนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 สามารถอ่านหนังสือหรือทำการบ้านเท่านั้น ห้ามหลับหรือทำกิจกรรมอื่นใด

“เวลาพูดคุยกัน ฉันมักคิดหักมุม เพื่อความสนุกสนานบ้าง” ( $M=3.51$ ,  $SD=.86$ ) จากการศึกษาวิจัยในกลุ่มเด็กๆ พบว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะมีอารมณ์ขัน มากกว่ากลุ่มเด็กที่มีความฉลาดหรือ I.Q. สูง และตามที่ นันทกา บินดาฮี<sup>10</sup> กล่าวไว้ว่า บรรยากาศที่เคร่งครัด และเอาจริงเอาจังมากเกินไป หมายถึง การกระทำ

และความคิดทุกอย่างต้องอยู่ในระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด จะคลาดเคลื่อนหรือเบี่ยงเบนแม้แต่เล็กน้อย ถือเป็นความ ผิดอันยิ่งใหญ่และไม่สามารถให้อภัยได้ บรรยากาศที่เคร่งครัด และเอาจริงเอาจังจะทำให้เด็กรู้สึกอึดอัด หวาดกลัว และไม่กล้าคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจกล่าวถึงนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ได้ในทำนองเดียวกันนี้ เนื่องจากระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารเป็นระบบที่เคร่งครัด มีผลทำให้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 เป็นผู้ที่มีความสุข และใช้หลักเหตุผลในการพูดคุยกันมากขึ้น

“ฉันต้องเห็นข้อพิสูจน์ว่าเป็นเหตุเป็นผลก่อนที่จะเชื่อคำบอกเล่าของใคร” ( $M=3.45$ ,  $SD=.81$ ) ในระดับมหาวิทยาลัย ความคิดสร้างสรรค์จะมีอุปสรรคมากขึ้น จากเนื้อหาของการศึกษาหรือความรู้เดิมที่สืบทอดกันมา ทฤษฎีและความรู้ใหม่ๆ เป็นสิ่งยากที่นักศึกษาจะได้ทดลองแสวงหาได้เอง จำเป็นต้องคล้อยตามเอกสารและตำราเรียนเก่าๆ นอกเหนือจากความรู้ดั้งเดิมของอาจารย์ด้วย หลักสูตรการศึกษาต่างๆ ขาดความกล้าเพียงพอที่จะยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้ตอบสนองความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Simberg<sup>14</sup> ที่กล่าวว่า การยึดมั่น ในเหตุผลและความจริงมากเกินไป หรือการหลงเชื่อความจริงในอดีตมากเกินไป มีผลให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ได้ การเข้าสู่ระบบหอพักภายใต้ระเบียบวินัยทางทหาร ซึ่งจะมีรุ่นพี่เป็นผู้มาฝึกและ ปรับสภาพนักเรียนใหม่ทุกคนให้เข้าใจ ในแบบแผนเดียวกัน จากการสัมภาษณ์นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1<sup>7</sup> กล่าวว่า “บางครั้งก็สงสัย รู้สึกว่าทำไมเราต้องทำอย่างนี้ด้วย”, “ไม่เข้าใจว่าต้องเป็นแบบนี้” แต่ด้วยข้อจำกัดหลายๆ อย่างของระบบรุ่นพี่รุ่นน้องที่กระทำสืบทอดกันมา ทำให้เชื่อและปฏิบัติตามโดยขาดการพิสูจน์ และซักถาม

“ฉันชอบคิดต่อยอด ขยายกว้างออกไปเรื่อยๆ” ( $M=3.27$ ,  $SD=.78$ ) ดังที่อารี ริงสินันท์<sup>14</sup> กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์คือ ความจินตนาการประยุกต์ ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบใหม่ๆ ทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่น คาดไม่ถึงหรือมองข้าม ซึ่งสอดคล้องกับ Guilford<sup>15</sup> ที่ว่าความยืดหยุ่นในการคิด เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย แต่ตามที่ Simberg<sup>14</sup> ได้กล่าวไว้ว่า อุปสรรคหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความต้องการทำตามแบบอย่างในกรอบที่ไม่แตกต่างจากผู้อื่น ทำให้รูปแบบพฤติกรรม และการมองปัญหาคล้ายคลึงกัน การหาวิธีแก้ปัญหาก็ยึดติดกับระเบียบแบบแผนมากไป ทำให้บางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีข้อจำกัดทางด้านเวลาในช่วงแรกจะถูกจำกัดเวลาในการทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง อีกทั้งยังต้องทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทั้งรุ่นจำนวนมาก ทำให้ถูกจำกัดด้านการคิด และเนื่องจากรูปแบบ การเรียนและการฝึกระเบียบวินัยนั้น ต้องกระทำซ้ำๆ เป็นประจำทุกวัน ขาดความแปลกใหม่ในชีวิต ทำให้ความสามารถในการคิดต่อยอดลดลงได้

สำหรับข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งเป็นส่วนน้อยจาก 77 ข้อและเป็นข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ “ฉันเข้มงวดกับการทำงานตามแผนที่ตนกำหนด” ( $M= 2.37$ ,  $SD = .99$ ) จากข้อคำถามข้างต้นจะเห็นได้ว่าระบบหอพักและระเบียบวินัยทางทหารนั้นส่งผลให้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ทำงานอย่างเป็นระบบ และมีการวางแผนงานและทำตามแผนงานที่วางไว้มากขึ้น อาจกล่าวได้ว่ามีกระบวนการในการทำงานมากขึ้น ทำงานเป็นขั้นตอนดังที่ นันทกา บินดาฮี<sup>10</sup> กล่าวไว้ว่าผู้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นผู้ที่มีความอดสาหพยายาม

อดทน และทำงานหนัก การกระทำเพื่อให้ความคิดประสบความสำเร็จจึงต้องมีความมั่นใจ ไม่ย่อท้อ และมีความรอบคอบทางความคิด ทุกแง่มุม เพื่อต่อต้านกับคำวิจารณ์ต่างๆ ได้ ตลอดเวลา ผู้มีความประณีตและรอบคอบ ทางความคิด มักแสดงออกทางการกระทำที่ สัมพันธ์ในทำนองเดียวกันเสมอ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ระบบหอพักและการฝึกระเบียบวินัยทางทหาร เป็นระบบที่ดีระบบหนึ่งที่น่าจะมีส่วนช่วยส่งเสริม ความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน การนำไปประยุกต์ใช้ ควรพิจารณาข้อจำกัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและควรปรับให้เข้ากับบริบทของสถาบันนั้นๆ

2. จากผลการวิจัย พบว่าความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในทุกด้านแต่มีอยู่ 5 ข้อที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01, .05 ควรนำข้อเหล่านี้มาหาสาเหตุที่ทำให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่หนึ่งลดลงและหาแนวทางแก้ไข ร่วมกันระหว่าง อาจารย์ นักเรียนปกครอง และรุ่นพี่

### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ติดตามการเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน พยาบาลเมื่อเลื่อนขึ้นชั้นปีที่สูงขึ้น

2. ศึกษาการเรียนรู้ในวิชากระบวนการคิด ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความคิดสร้างสรรค์หรือไม่ อย่างไร

3. ศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลแต่ละชั้นปี

4. ควรทำการวิจัยในนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 รุ่นต่อไป และติดตามในระยะยาว เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของข้อค้นพบ

### กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 46 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ที่มีส่วนในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ และ ร.ต.หญิง ไหมทอง อินทสุวรรณและคณะที่มีส่วนทำให้การวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

### เอกสารอ้างอิง

- ฉันทนา ภาคบงกช . ความสร้างสรรค์เพื่อแผ่นดิน: คิดสร้างสรรค์ – แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี, 2554.
- ศุภวดี ศิริสำราญ และคณะ. การศึกษาความเครียด และการเผชิญความเครียดของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อกฎระเบียบ และทำเนียบปฏิบัติของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. รายงานการศึกษาวิจัยหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก, 2549.
- Yamane, Taro. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3<sup>rd</sup> edition. New York: Harper and Row Publication. Yoder, 1973.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. **แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์**. เอกสารอัดสำเนา, 2551.
- Cruthefield, R.S. **Conformity and Creative Thinking in Contemporary Approaches to Creative Thinking**. New York: Atherton Press, 1962. p. 120-140.
- Lazarus, R.S. & Folkman. S. **Sress Appraisal and Coping**. New York: Springer Publishing, 1984.

7. วาสนา นัยพัฒน์. เอกสารบันทึกบทสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการอยู่ระบบหอพัก ภายใต้ระเบียบวินัยทางทหารต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1, 2553.
8. อารีย์ พันธมณี. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี, 2540.
9. Albrano, A. อ้างถึงในสุदारตัน ดวงสุดาวงศ์. แบบฝึกทักษะกระบวนการคิด, 2551. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2552 จาก <http://www.thaigoodview.com/>
10. นันทกา บินตาฮี. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์. สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
11. กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. วิเคราะห์คนไทย ที่มีความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์ตรีม โคลส จำกัด, 2551.
12. Paul Torrance, E. Understanding Creativity: What to start? **Psychological Inquiry**, 4 (3), 1993 pp. 223-224. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2555 จาก <http://www.jstor.org/discover/10.2307/1448974?uid=3739136&uid=2&uid=4&sid=55921370273>
13. Suchman, J.R. Inquiry Training: Building Skills for Autonomous Discovery. **Merrell - Palmer Quarterly**. 7, 1961.
14. Simberg อ้างถึงใน อารีย์ พันธมณี. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: ไผ่ไหม, 2546.
15. Guilford, J. P. **The Nature of Human Intelligence**. McGraw-Hill, Book Company, 1967.